

Türk Dünyası

ARASTIRMALARI DERGİSİ

Yıl: 1 Cilt: 1 Sayı: 3 Aralık — 1979

— İÇİNDEKİLER —

Prof. Dr. Emin BİLGİÇ	
Milli Kültür Politikamız	V-XVI
Prof. Dr. Turan YAZGAN	
Güney-Doğu Anadolu Bölgesinde Sağlık Hizmetlerinin Bugünkü Durumu ve Gelişme Hedefleri	1- 28
Doç. Dr. Asaf ATASEVEN	
Veraset ve Terbiye	29- 32
Warren S. Walken	
Bir Halk Destanı Olarak Dede Korkut Kitabı ...	33- 40
Ahmet TABLI	
Meslek Seçimi ve Psiko-Teknik	41- 46
Prof. Dr. Ulla Johansen	
Güney Anadolu'nun Göçebe Çadırları	46- 55
Abdürrahim DEDE	
Bulgaristan'ın Türklüğü Hakkında Bir Araştırma	56- 65
Aziz ERTUĞRUL	
Penço Radioğlu ve Eserleri	67- 75
Erdem YÜCEL	
Kasımpaşa Mevlevihanesi	76- 86
Atilla ÇETİN	
Arsivlerimiz ve Önemi	87- 97
Cahit DOĞAN	
Petrol Meselemizin Dünü	98-163
Necdet SEVİNÇ	
Anadolu İsyenlarının Sebepleri ve Bir Sebep Olarak : Milliyetçilik	164-188
Yaşar DURU	
Anadolu Türk Edebiyatı'nda Realite	189-202
Eydoğdu ERSİN	
«Türk'ü Söyler Türküler»	203-206

Doç. Dr. Asaf ATASEVEN

Bir hadisin düşündürdükleri:

Veraset ve Terbiye

«İnsanlar madenlere benzer. Soy deşastır
(gizlidir). Kötü terbiyede kötü soy gibidir.»
Hadis-i Şerif

Hadis-i Şerif, insanları madenlere teşbih ediyor. Acaba insanlarla madenler arasında ne gibi bir benzerlik olabilir diyeceksiniz?

Biliyoruzki madenlerin hususi ve birbirinden farklı vasıfları vardır. İnsanlar gibi asil olanları olduğu gibi mahiyeti itibariyle asil olmayan madenler de vardır. Altın ve platin birer asil madendir. Bu ikisi diğer madenlerle beraber bulunduğu zaman onlarla karışmaz okside olmaz, paslanmaz ve kimyasal birleşikleri çok güçlkle yapılabilir. Demir bakır ve kurşun birer asil olmayan madendir. Demir, sağlamlığı, dayanıklılığı sebebiyle bugünkü medeniyetin kurulmasında esas unsurlardan birisi olmuştur (1). Bakır, harareti ve elektriği nakle en elverişli, demir nispetle daha az yumuşaktır. Kurşun ise, bu ikisine nispetle çok daha yumuşak, kolay eğilir bükülür bir madendir.

Madenlerin bu vasıfları en küçük parçası olan atomlarda da mevcuttur. Madenlerdeki atomlara karşılık canlılarda en küçük ünite hücredir. Hücreler bahusus kadın

(1) Kur'an-ı Kerim'de şu meâlde bir âyete rastlıyoruz :

«Andolsun ki biz elçilerimizi açık, açık burhanlarla gönderdik ve insanların adaleti ayakta tutmaları için beraberlerinde de kitab ve mizanı indirdik. Bir de kendisinde hem çetin bir sertlik, hem insanlar için menfaatler bulunan demiri indirdik. Çünkü bununla Allah kendisine ve peygamberine gıyaben kimlerin yardım edeceğini belli edecektir. Şüphesiz ki Allah en büyük kuvvet sahibidir, yegâne galiptir.»

(Hadid (demir) sûresi 25.)

ve erkek cinsiyet hücreleri o canlının bütün vasıflarını taşır ve kendi nesillerine intikal ettirirler. Bu sebepten çocuklar bazen anne veya babalarına veyahut atalarından birine benzeyebilir. Beyaz bir ailenin siyahi çocuğu olması kadın ve erkeğin cedlerinde bir siyahi olması ile izah edilebilir. Demekki canlılarda bu vasıflar veraset kaidelerine göre intikal etmekte ve nesiller boyunca bazan aşikâr, bazen gizli olarak taşınmaktadır.

Biliyoruz ki insan yavrusu anne rahminde erkek ve kadın cinsiyet hücrelerinden halk olmaktadır. Verasetle intikal eden vasıfları cinsiyet hücrelerinin çekirdeğindeki kromozomlar üzerinde sıralanmış genler taşımaktadır. Müstakbel yavruya sağlam veya hasatlıkları vasıfların hangisinin ve nasıl? yani bir vasfın hakim veya gizli olarak mı geçeceği malûm değildir (2). Bu tamamıyla gizli bir hadise olarak cereyan etmektedir. İşte Hadis-i Şerif'te soyun derras (gizli, aldatici) oluşundan bu kastedilmiş olsa gerektir. O halde çocuklara iyi vasıfların geçmesi bedenene ve ruhen sağlıklı nesillere sahip olmak isteniyorsa veraset hamulesini bozacak frengi, bel soğukluğu gibi hastalıkların bulaşmasından kaçınılmalı, alkol ve diğer uyuşturucu madde alışkanlıkları terkedilmeli ve irsi hastalığı olan ailelerle akrabalık tesis etmekten sakınılmalıdır. Çünkü irsi hastalığı olan ailelerle akraba arası evlenmeler hastalıklı çocukların doğma nispetini artırmaktadır. Nebat ve hayvan tecrübeleri yakın akraba arası birleşmelerinin zayıf ve mukavemetsiz fertlerin ortaya çıkmasını artırdığını göstermektedir (3). Bu sebepten bir tarihte irsi hastalığı olan fertlerin hastalığı çocuklarına intikal ettirmemeleri için kısırlaştırma, evlenmeyi men ve hamilelik vukuunda çocuk düşürme gibi çareler teklif edilmişti. Bilâhare bunların gayri insani çareler olduğu anlaşıldı.

Bu gün ressesif (gizli) intikal eden irsi hastalığı olan ailelerde akrabaarası evlenmelerin hastalığa mübtela fert adedini çoğaltacağı bilinmemektedir (3). Ancak bazı düşünürler insanlarda çok yakın (kardeşler arasında) evliliklerin mümkün olamayacağından akrabaarası evliliklerin

(2) Ataseven, A.: Marazi vasıfların veraseti İslâm Mecmuası 4:116 (1961)

(3) Bir Hadis-i Şerif'te «yakın akraba ile evlenmeyiniz. Zira çocuklar zayıf doğar» buyurulmaktadır. Gazali, yakın akraba ile evlenmede şehvetin azalacağından bahseder. (İhyaiulûm Cilt: 2, Sahife: 42).

hastalıklı şahısların ortaya çıkmasında sebep olarak kabul edilemeyeceğini iddia ederler. Bu görüşe dayanarak iyi hasletlere sahip ve bir irsi hastalığı olmayan ailelerde akrabaarası evliliklerin çocuklara iyi vasıfların tevarüsü demek olduğundan teorik olarak tavsiye edilebilir. Keza arap atlarında safkan bir at nesli yetiştirmek bu usule istinad eder. Ancak insanlarda din ve ahlâk kaideleri böyle bir tatbikata hiç bir zaman müsaade etmeyecektir. Aslında yeryüzünde harpler, göçler ve çeşitli temaslar insanların karışmasına olduğu kadar bölük bölük ayrılmasına sebep olmuştur. Zaten tabii olanda budur (4).

Bu gün verasete ait bilgilerimizin artmasına rağmen evlilikler eski devirlere nispetle rastgele ve daha çok hissi sebeplerle yapılmaktadır. Eskiler «aslihu neslihu» derler böyle bir ölçü ile gelin ve damat ararlardı. Bu gün evlilik müessesesi ismetli evlerden sokaklara dökülmüş bulunuyor. Bu durum soyun gizlilik (desise) arzeden meçhulüne bir meçhul daha katmaktadır (5).

Hadis-i Şerif'in sonunda, kötü terbiyenin kötü vasıfları çocuklara intikal ettirmek gibi olduğu ve insanların irsen taşıdığı hasletler kadar terbiye tarzının da rolüne dikkat çekilmektedir. Demek oluyor ki terbiye ile çocuklardaki iyi hasletlerin daha iyi, kötü huyların iyi olabileceği, aksine kötü terbiyenin iyi hasletleri bozacağını kabul etmek icabediyor. Aslında terbiye ile sonradan kazanılan vasıfların nesillere geçmediği ancak şahsın ömrü boyunca devam ettiği bilinmektedir. Yani bir insanın kol adalesinin kuvvetlenmesi veya zayıflaması şahsın nesline intikal etmez. Bu verasette vücut hücrelerinin bir dahli olmadığını; ancak irsiyetle ilgili vasıfların gelecek nesillere intikalinin cinsiyet hücreleri ile taşındığını göstermektedir.

İslâm peygamberi (S.A.V.) bu hadislerinde terbiyenin

- (4) Bu husûsta Kur'ân-ı Kerim'de.
«Ey insanlar biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi birbirinizle tanışmanız için büyük büyük cemiyetler, küçük küçük kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki sizin Allah nezdinde en şerefliiniz takvaca en ileride olmanızdır. Hakikaten Allah her şeyi bilen her şeyden haberdar olanıdır.»
(Hucurat sûresi 13.)
- (5) Evlilik için eş seçmek hususunda İslâm Peygamberi şöyle buyuruyor:
«Doğacak evlâtlarınıza iyi anneler seçerek sizinle denk olanlarla evleniniz zira soy çeker. Kendi güzel, ahlâkı fena kadından sakınınız.»
(Hadis-i Şerif)

veraset kadar «önemli hatta aynı ehemmiyeti haiz olduğunu belirtmektedir. Uzun seneler insan şahsiyetinin teşekkülünde irsiyetin mi yoksa çevrenin mi tesiri olduğu münakaşasının son şekli-müşterek tesir-hakikatini yıllar önce İslâm peygamberleri haber veriyor.

Netice olarak Hadis-i Şerif'in ışığı altında diyebiliriz ki insan ecdadından intikal eden vasıfların ve sonradan aldığı terbiyenin bir muhassalasıdır.